

International Journal of Social, Political and Economic Research

IJOSPER

ISSN: 2667-8810 (Online)

ijosper.uk

OPEN ACCESS

Original Article

Received Date: 21-11-2020

Accepted Date: 20-12-2020

doi.org/10.46291/IJOSPERvol7iss4pp988-1009

Vivian Maier Fotoğraflarında Sokaktaki Çocuk İmgesi

Mert KARAPINAR¹, Yasemin KILINÇARSLAN²

¹Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri ABD, YL

mert.karapinar.official@gmail.com, Eskişehir/Türkiye

ORCID: 0000-0001-8954-3009

²Doç. Dr., Uşak Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo TV Sinema Bölümü

yasemin.kilincarslan@usak.edu.tr Uşak/Türkiye

ORCID: 0000-0002-8286-6187

ÖZET

Vivian Maier, İkinci Dünya Savaşı sonrası soğuk savaş döneminde yaşamış olan fotoğraf sanatının en gizemli fotoğrafçılarından birisidir. Sanatçı yaşamı boyunca birçok fotoğraf çekmiş olmasına rağmen fotoğrafları ancak 2007 yılında ortaya çıkmıştır. Vivian Maier yaşamını dadılık yaparak kazanmış bu esnada da sokak fotoğrafçılığı ile ilgilenmiştir. Sonradan keşfedilen bu fotoğraf sanatçısının çalışmaları dönemine son derece net bir ışık tutmaktadır. Hem toplumu hem de bireyi anlık fotoğraflarla derin bir biçimde anlatan bu fotoğraflar aynı zamanda güçlü birer toplumsal belgesel fotoğrafçılık ürünleridir. Bu çalışma için fotoğrafçının çekmiş olduğu birçok fotoğraf arasından çocuk konusunu ön plana çıkaran fotoğraflar seçilmiş ve bunlar örneklem olarak kabul edilmiştir. Makalede Vivian Maier'in toplumsal sorunları fotoğraflarla ne şekilde aktardığı ve belgelediği ele alınmakta, çocuklar üzerinden Amerikan halkı arasındaki eşitsizlik, ayırım, yozlaşma ve iktidar/toplum ilişkileri gözler önüne serilmektedir. Bu amaçla dünyanın karanlık yönünü görme eğilimindeki bir dadının, kendi yaşadığı dönemi değerlendirerek çekmiş olduğu çocuk fotoğrafları üzerinden göstergebilimsel bir analiz yapılmıştır. İmgenin vurucu gücü fotoğraf analizleri yardımıyla ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sokak Fotoğrafçılığı Çocuk, İktidar, İmge, Kapitalizm

Child Image on the Street in Vivian Maier Photos

ABSTRACT

Vivian Maier is one of the most mysterious photographers in the art of photography who lived in the post-WWII cold war period. Although the artist took many photographs throughout her life, her photographs were only revealed in 2007. Vivian Maier earned her living as a nanny, while she was interested in street photography. The work of this photographer, who was discovered later, sheds a very clear light on her period. These photographs, which deeply describe both the society and the individual through instantaneous photographs, are also powerful social documentary photography products. For this study, among the many photographs taken by the photographer, photos highlighting the subject of children were selected and these were accepted as samples. The article discusses how Vivian Maier conveyed and documented social problems with photographs and reveals the inequality, discrimination, corruption and power / society relations among the American people through children. For this purpose, a semiotic analysis was conducted over the children photographs taken by a nanny who was inclined to see the dark side of the world by evaluating her own period. The striking power of the image has been revealed through the photo analysis.

Keywords: Street Photography, Child, Power, Image, Capitalism

GİRİŞ

İnsanlık var olduğundan beri gördüğü dünyayı kaydetme gereksinimini duymuş ve mağara çizimlerinden günümüze kadar bu gereksinimini deneyimlemiştir. (Kılıç 2012:13) Fotoğrafın icadından önce el emeği ile uzun süreçlerde yapılan resimler, fotoğrafın icadından sonrada devam etmiş ancak anlam ve amacında değişimler meydana gelmiştir. (Ahmetoğlu ve Denli 2013: 174) Fotoğraf ile birlikte anın görüntüsü kaydedilmiş ve gerçek dünyayı olduğu gibi saklayabilme imkânı doğmuştur. Fotoğraf, yani görüntüyü kaydetme sokağa inmiş ve herhangi bir anın kaydedilerek tarihi belge haline gelmesi vasfına bürünmüştür. Fotoğraf karesi belgesel bir nitelik taşımanın yanı sıra sadece bu bağlamda değerlendirilemez. Fotoğraf karesi çeken kişinin gözünden dünyanın bir görüntüsüdür. Vivian Maier gizemli bir sokak fotoğrafçısı olarak sokağı ve insanları fotoğraflamıştır. Eserleri şans eseri ortaya çıkan bu fotoğrafçı sokaklara ve sokaklardaki insanlara temas etmiş, bu dış uzamlardaki insanları görünür kılmıştır. Vivian Maier'in fotoğraflarından farklı örneklemler çıkartmak mümkündür zira pek çok farklı temada fotoğrafı mevcuttur. Bu anlamda duygular, kadınlar, çocuklar, fakirlik, özçekim vb. başlıklar altında oluşturulacak örneklemlerden farklı bulgular elde edilmesi olasıdır. Bu çalışmanın amacı Vivian Maier'in fotoğrafları içinden "çocuk" imgesini barındıran örneklemin seçilerek bu fotoğrafların Roland Barthes'ın 'anlamlandırma kuramı' çerçevesinden hareketle analizinin yapılmasıdır. Vivian Maier ve eserlerine dair yapılan çalışmalara

değinilecek olursa Colin Westerbeck tarafından yazılan “*Vivian Maier: The Color Work*”¹ adlı çalışmada; Vivian Maier cazibesinin, sanatçının hayatının birçok ayrıntısı bir sır olarak kalmaya devam etse de devam ettiğine ve avangard bir fotoğrafçı olan gizemli dadı-fotoğrafçının yaşam hikayesine değinilmektedir. Bu çalışma sanatçının tüm renkli fotoğraflarının şimdiye değin en geniş küratörlüğünü yapmış olan bir koleksiyonudur.² “*Vivian Maier: Out of the Shadows*”³ adlı çalışma ise; Maier'in hayat hikayesini kelimelerle ve resimlerle anlatan bir kitaptır. "Dadı fotoğrafçı" olarak bilinen Maier'in fotoğrafları 2009 yılında internete konulduktan sonra sansasyon yaratmıştır. Maier'i daha iyi anlatabilmek için yazarlar Richard Cahan ve Michael Williams, nüfus sayımı kayıtları ve gemi manifestosu üzerinde çalışmışlar ve Fransız Alplerindeki çocukluk günlerinden Amerika Birleşik Devletleri'nde çocuklarına baktığı ailelere kadar Maier'i tanıyan bulabildikleri herkesle röportaj yapmışlardır. Hayat hikayesinin ilk kapsamlı kaydını oluşturmak için 1949'dan başlayarak çekmiş olduğu üçyüzden fazla fotoğraf eşliğinde, günümüze değin bilinmeyenlerle biyografik bilgiyi birleştirmişlerdir.⁴ Pamela Bannos'un “*Vivian Maier: A Photographer's Life and Afterlife*”⁵ adlı kitabında Vivian Maier kim olduğu, pek çok insanın onu on yıllardır şehri dolaşan, münzevi Chicago'lu bir dadı olarak tanıdığı anlatılmaktadır. Yirminci yüzyıl Amerikan sokak fotoğrafçılığının ustasının kazara nasıl keşfedildiğine değinilmektedir. Kitap, Maier'in mahremiyet konusundaki şiddetli tutkusunu ve Maier'in fotoğraf tekniğini açıklarken, fotoğraflarının nasıl yanlış anlaşıldığını veya yanlış tanımlandığını da açıklamaktadır. Ayrıca Bannos, Maier'in yakın ailesi hakkında, varlığı hakkında konuşulmayan kardeşi Karl da dahil olmak üzere yeni bilgiler ortaya sermektedir.⁶ John Maloof'un editörlüğünü yaptığı “*Vivian Maier: Street Photographer*”⁷ adlı kitapta, Vivian Maier'in 1950'lerden 1990'lara kadar dünya çapında yüzbinden fazla fotoğraf çeken, Fransa'dan New York'a ve Chicago'ya kadar giden, birçok ülkeye seyahat ederek farklı fotoğraflar çekmesine rağmen bunları kimseye

¹ Bkz. Colin Westerbeck. (2018). *Vivian Maier: The Color Work*.

² https://books.google.com.tr/books?id=IZ1rDwAAQBAJ&dq=vivian+maier&hl=tr&source=gbs_navlinks_s (erişim tarihi: 20-22-2010)

³ Bkz. Richard Cahan, Michael William. (2019). *Vivian Maier: Out of the Shadows*.

⁴ https://books.google.com.tr/books?id=UPB_wWEACAAJ&dq=vivian+maier&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwia6aPULpHtAhWo_CoKHa6MBK8Q6AEwAnoECAIQAg (erişim tarihi: 20-22-2010)

⁵ Bkz. Pamela Bannos (2017). *Vivian Maier: A Photographer's Life and Afterlife*.

⁶ https://books.google.com.tr/books?id=VYM4DwAAQBAJ&dq=vivian+maier&hl=tr&source=gbs_navlinks_s (erişim tarihi: 20-22-2010)

⁷ Bkz. John Maloof. (2012). *Vivian Maier: Street Photographer*

göstermeyen profesyonel bir dadı olduğuna değinilmektedir. Bu kitaptaki fotoğraflar, Amerika'nın savaş sonrası altın çağındaki kent hayatının tüm yönlerini mizahi, hareketli, güzel ve ham görüntüler ve yüksek bir kaliteyle anlatmaktadır.⁸ Richard Cahan ve Michael F. Williams tarafından yazılan “*Eye to Eye: Photographs by Vivian Maier*”⁹ adlı kitap okuyuculara Maier'i Fransa, İtalya, Malezya, Yemen, Porto Riko ve Amerika fotoğrafları eşliğinde dünyayı gezerken takip etme şansı sunmaktadır. İlk kez basılan bu portreler, sanatçının yaşam boyu fotoğrafçılık çalışmalarındaki tek değişmezleridir. Maier, genellikle ilginç, antisosyal bir karakter olarak bilinmesine rağmen kitaptaki fotoğrafları bundan çok daha fazlasını göstermektedir.¹⁰ Nanny Ann Marks'ın “*Vivian Maier Developed: The Real Story of the Photographer*”¹¹ adlı kitabı günümüzde dünya çapında bir fotoğrafçı olan ve kendi döneminde gizlilik içinde yaşayan dadı Vivian Maier'in hayatını çevreleyen gizemleri çözmeye çalışmıştır. Duygusal anlamda zarar görmüş olan Maier, bağımsız, tatmin edici bir yaşam sürmek için kararlılık, akıl ve muazzam yaratıcı kaynaklar aracılığıyla tüm kısıtlamaların üstesinden gelmiştir.¹²

Fotoğraf 1. Finding Vivian Maier: İlham Veren Bir Yaşam Hikayesi Filminden Bir Sahne¹³

⁸ https://books.google.com.tr/books?id=FxapBAAAOBAJ&dq=vivian+maier&hl=tr&source=gbs_navlinks_s (erişim tarihi: 20-22-2010)

⁹ Bkz. Richard Cahan, Michael F. Williams. (2014) Eye to Eye: Photographs by Vivian Maier

¹⁰ https://books.google.com.tr/books?id=jOvtoAEACAAJ&dq=vivian+maier&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwia6aPUlpHtAhWo_CoKHa6MBK8Q6AEwBXoECACQAQ (erişim tarihi: 20-22-2010)

¹¹ Bkz. Nanny Ann Marks. (2020). Vivian Maier Developed: The Real Story of the Photographer.

¹² https://books.google.com.tr/books?id=ssXOswEACAAJ&dq=vivian+maier&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwia6aPUlpHtAhWo_CoKHa6MBK8Q6AEwBnoECAGQAQ (erişim tarihi: 20-22-2010)

¹³ Finding Vivian Maier Filmi, <https://www.themaggar.com/finding-vivian-maier-filmi/> (erişim tarihi: 20-22-2010)

1. Roland Barthes'ın Göstergebilimsel Yaklaşımına Kısa Bir Bakış

Göstergebilim yani semiyoloji (semiologie) Eski Yunan'a kadar dayanmaktadır. Zaman içinde bazı düşünürler tarafından yorumlanmış ve geliştirilmiş bir kavramdır. (Ünal 2016: 380-382) Göstergebilimin gelişim sürecinde John Locke, Charles Sanders Peirce ve Roland Barthes gibi isimler büyük rol oynamıştır. Göstergebilimin kurucu isimlerinden biri olan Roland Barthes daha çok popüler kültür öğeleri üzerinde çalışmış, göstergeler ve gösterilenler üzerinde durmuştur. (Karaman 2017: 30) Gösterenler ses ya da işitsel olarak belirlidir ve düzenlam ifade ederler. Gösterilenler ise kişinin beyninde oluşan fikir yani yananlamdır. Düzenlamalar insanlar tarafından aynı şekilde algılanırlar, yananlamalar ise insandan insana değişim gösterebilir. Örneğin, bir göstergeye mesela elmaya bakan birkaç insan bu göstergedeki düzenlamı aynı şekilde algırlar. Sonuç olarak elma herkesin zihninde bir meyvedir. Ancak yananlamı kişiden kişiye farklılık gösterebilir. Bir kişi "Adem ve Havva" çıkarımı yaparken bir başka kişi "akıllı telefon" çıkarımı yapabilir. *"Barthes çözümleme yaparken dört temel ilkeye bağlı kalır. Biçimselleştirme, yayıncılık, çoğulluk ve işlemsellik ilkeleri sırayla yapıtı anlamlandırmak için kullanılır. Birinci evrede yapıtın biçimini araştırmak, ikinci evrede metnin anlamını ve çağrışımını esas almak, üçüncü evrede metnin çağrıştırabileceği tüm olası anlamları değerlendirmek ve son evrede ise metnin üç aşamada çözümlenmesini öngörerek değerlendirme yapılır. Bu ilkeler ve evreler metnin her anlamıyla okunmasını sağlamaktadır."* (Gökalp 1998: 364 aktaran Karaman 2017: 31) Bu tarz bir okuma sadece görülen kavramlarla sınırlı kalmayıp derin bir kültürel birikimi de gerekli kılar. Görüntüler ancak gösterilmek istenen anlamlar dünyasında referansta bulunan şekilsel kompozisyonlardır. Asıl anlamlar görüntülerin arkasından yatan bağlamlardır. Bu kompozisyonu dokuyacak olan bilinç unsuru okuyucunun dünyayı algılama kavrama ve anlamlandırma süreciyle bağlantılıdır. Sanat eserlerine düzenlamsal boyutta yaklaşmak anlamı ortaya çıkarmak için yeterli değildir. Asıl yaratıcı yorumlama yananlamsal bağlantıların kurulmasında ve işlenmesinde yatar.

2. Postmodernist Amerika Görünümleri

2.1. Amerika'da Kapitalizm Irkçılık ve Çocuk Hakları

II. Dünya Savaşı sonrasında Batı toplumunda siyasi ve ekonomi dışında kültürel ve entelektüel anlamda da değişimler olmuştur. Bu yeni dönemde eski yapılar da, sistemler de tekrar gözden geçirilmiş ve sorgulanmıştır. Bütünsel yapılar parçalara ayrılarak çözümlenmiş, en küçük bütün olan bireyden en büyük bütün olan devlete kadar bu çözümleme devam etmiştir. (Güngör, 2018: 249-250) Vivian Maier'in fotoğrafçılık yaptığı bu dönemde, batılı

toplumlar kapitalizmin iktidarı altında ivme kazanmaya başlamış ve Soğuk Savaş'ın bitişi ile birlikte (SSCB'nin Dağılması, 26 Aralık 1991) kapitalizm neredeyse tüm dünyaya yayılmıştır. Kapitalizmin bu hızla yayılışı toplumlarda zenginleşmeyi sağladığı kadar yoksulluğun artışında da etkili olmuştur.

İktidar (kapitalizm) ideolojisini yaygınlaştırmak ve yeniden-üretmek için devletin aygıtlarını kullanır. Bu sayede hakim ideoloji toplum tarafından onay görür. (Althusser 2002: 32-38) İktidarlar sahip oldukları farklı ideolojik yapılarla kültürü endüstrileştirip bilinci şekillendirmiş ve çoğu toplumlar dejenere hale gelmiştir. Yozlaşan toplumların hâkim ideolojinin gereklerine uymak için çaba gösterdikleri ve bunu kendi rızalarıyla yaptıkları gözlemlenmektedir.

1950'li yıllar siyahlar ve beyazların sözde eşitliğinin yaşandığı dönemlerdir. Toplumda siyahi insanlar kabullenilmemiş ve ikinci sınıf vatandaş muamelesi görmüşlerdir. (Mızrak 2017: 7-10) Maier, ırkçılığın sosyal hayat içinde yaşandığı bu dönemlerde fotoğrafçılık yapmıştır. Bu dönemde bir diğer önemli konu ise çocuk işçilerin durumudur. Kapitalizm her türlü işgücüne açık yapısıyla çocukların da iş yaşamına girerek çalışmasında bir mahsur görmemiştir. Bu dönemde çocuk hakları bildirgesi henüz yayınlanmamıştır ve çocuklar çalışabilecek bireyler olarak görülmeye devam etmiştir. Çocuklar 20 Kasım 1989 yılına kadar özel haklara sahip değillerdi ve 1950'li yıllarda kendilerine göre ağır şartlarda çalışmalarında bir mahsur görülmüyordu.

Fotoğraf 2. Chicago, IL¹⁴

¹⁴ Vivian Maier Portfolios, Street 1, <http://www.vivianmaier.com/gallery/street-1/#slide-16> (erişim tarihi: 20-11-2010)

Fotoğraf 3. Batı Virginia’da Maden İşçisi Çocuk¹⁵

3.Gizemli Fotoğrafçı Vivian Maier kimdir?

Vivian Maier’in fotoğrafları ilk olarak 2007 tarihinde John Maloof’un açık arttırmadan bir kutu negatif satın alması ile ortaya çıkmıştır. Fotoğraflar ve fotoğrafçı hakkında bilinenler tamamen John Maloof’un araştırmalarına dayanır. “Vivian Maier’in Peşinde” belgeselinde (2014) anlatılanlara göre: Maier, 1926 New York doğumludur. Aslen Fransız olan Maier, çocukluğunu annesiyle beraber köyleri Saint-Bonnet-en-Champsaur’ geçmiştir. Annesi de fotoğraf çeken Maier’in fotoğrafa olan ilgisinin kaynağının bu olması muhtemeldir. Vivian Maier hayatının büyük bir bölümünde dadılık yapmıştır. Dadılığı kalacak ev, bir miktar para ve sokaklarda dolaşabilme özgürlüğü için seçmiştir. Sanatçının anaç bir kişiliği olmasına karşın çocuksu bir yanı da bulunmaktadır. Maier, dünyanın kötü yanını görmeye eğilimli birisiydi ve gazetelerdeki ölüm, cinayet, tecavüz, taciz gibi trajik haberleri saklardı. Erkeklerden çok fazla hoşlanmayan, hiç evlenmemiş bir insandı. Penceresi genelde kapalı olurdu çünkü birilerinin onu dışarıdan izlediğini düşünürdü ve kendisine dokunulduğu zaman ürkerdi. Tüm bu göstergeler çocukluğunda trajik bir olay yaşamış olma ihtimalini akla getirmektedir. Fotoğrafçı hayatı boyunca gizemli bir tavır takınmış ve fotoğraflarının negatiflerini istifleyerek saklamıştır. Aslında çektiği fotoğrafları tamamen saklamak gibi bir niyetinin olmadığı, aksine bunları bastırma istediği Fransa’daki bir fotoğrafçıya iletmiş olduğu mektuplardan bilinmektedir. Maier bir süre dünya turuna çıkmış ve gittiği ülkelerde de çok sayıda fotoğraf çekmiştir. Vivian Maier aslında iyi bir fotoğrafçı olduğunun farkındaydı ancak onları bastırmaya ve insanlara göstermeye fırsat bulamamıştır.

Fotoğraf 4. Vivian Maier¹⁶

¹⁵ Child Labor in America, 1908-1914, <https://rarehistoricalphotos.com/child-labor-america/>, (erişim tarihi: 20-11-2010)

¹⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Vivian_Maier (erişim tarihi: 20-11-2020)

4. Vivian Maier'in Fotoğraflarında Çocuk İmgesinin Göstergebilimsel Analizi

Bu çalışmada, Vivian Maier'in çekmiş olduğu sokak fotoğrafları arasından seçilen çocuk konulu sekiz kadar fotoğrafın göstergebilimsel analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analiz yapılırken Roland Barthes'in göstergebilimsel yaklaşımından yararlanılmıştır. Fotoğrafların özel durumundan dolayı (Vivian Maier'in fotoğraflarının sonradan ortaya çıkması durumu) fotoğrafların bazılarının tarihleri ve mekânları belirli değildir. Fotoğraflara atfedilmiş olan isimler bu çalışma kapsamında öznel olarak belirlenmiştir. Fotoğrafların teknik bilgilerine ulaşamadığı için elde olan veriler kullanılarak çözümlene yapılmıştır.

5.1. "Ayakkabı Boyacısı" Fotoğrafının Göstergebilimsel Analizi

GÖSTERGE	GÖSTEREN	GÖSTERİLEN
<p>Ayakkabı boyacılığı yapan ve boya yaptıran iki çocuk fotoğrafı</p> <p>Fotoğraf 5. Ayakkabı Boyacısı (1954, New York)</p> <p>Bu fotoğraf bir sokak fotoğrafıdır. New York'ta 1954 yılında çekilmiş kurgusal olmayan, anlık bir fotoğraftır. Rolleiflex kamera ile çekilmiştir. 30.5x30.5</p>	<p>Sokakta sandalyede oturan bir çocuk, önünde boyama tezgâhı ile oturan diğer bir çocuk, arka planda ayakkabı boyası yapan bir çocuk ve ayakkabı boyatan bir adam</p>	<p>İyi giyimli ve sandalyede oturan özgüvenli, narsistik yapılı beyaz bir çocuk, kötü giyimli boya yapan siyahi bir çocuk.</p>
	<p>DÜZANLAM</p> <p>Çalışan siyahi çocuk, ayakkabı boyama tezgâhı, sandalye, ayakkabı boyatan bir çocuk, dükkan vitrini. Gündüz saatlerinde kaldırımda yazlık kıyafetler içerisinde ön planda iki çocuk görünmektedir.</p> <p>Çocuklardan biri siyahi diğeri beyazdır. Siyahi</p>	<p>YANANLAM</p> <p>Çağrışımlar: Irkçılık, kapitalizm, fakirlik, eşitsizlik, çocuk işçi, ego, narsizm.</p> <p>Fotoğrafta ilk göze çarpan siyahi bir çocuğun beyaz bir çocuğa hizmet etmesidir. Fotoğraf eşit olması gereken iki çocuk arasındaki sınıfsal, siyasal ve ekonomik farkı ortaya koymaktadır. Çocuk</p>

<p>santimlik kare çerçevesi bir fotoğraftır. Gündüz, dış mekân çekimidir. Işık sol üst açıdan gelmektedir. Çizgisel bir perspektif bulunmaktadır ve sola doğrudur.</p>	<p>çocuk dizleri üzerinde çökmüş öteki çocuğa bakmaktadır. Sandalyede oturan beyaz çocuk ayağını boya tezgâhına dayamış ve kameraya bakmaktadır. Arka planda bir vitrin ve vitrinin sonunda takım elbiseli bir adam ve onun ayakkabısını boyayan/temizleyen bir çocuk görünmektedir.</p>	<p>Hakları Bildirgesi, fotoğrafın çekildiği tarih itibari ile henüz kabul edilmediğinden bu görüntü o an için bir norm olarak değerlendirilebilir. Fotoğrafçı, bunun bir norm olmadığına farkında olarak bu anı fotoğraflamıştır. Fotoğrafta kazanç üzerine kurulu bir sistem olan kapitalizmin çarkında emeğini satan bir çocuk görünmektedir. Siyahi çocuğun aşağıda olması ve yukarıya doğru bakması da sınıfsal ayrımın metaforudur. Siyahi çocuk metonimik olarak tüm siyahi insanların bir temsilidir. Beyaz çocuk da beyaz insanların bir temsilidir. Siyahi çocuğun ayakkabıyı boyayan yani hizmet eden olması beyaz çocuğun ise hizmet alan olup sandalyede oturması siyahilere karşı yapılan ırkçılığın metaforudur.</p>
--	--	--

5.2. “Kadınlar ve Çocuk” Fotoğrafının Göstergebilimsel Analizi

GÖSTERGE	GÖSTEREN	GÖSTERİLEN
<p>Elleri alışveriş paketleriyle dolu iki kadın ve ortalarında duran bir kız çocuğu fotoğrafı</p> 	<p>Elleri dolu iki kadın, biri cüzdan ile ilgileniyor. Ortada gülümseyen bir kız çocuğu ve etrafta insan kalabalığı.. Canadia... Stea... tabelalı bir bina.</p>	<p>İyi giyimli iki kadın, ikisinin de ilgi odağı siyah cüzdanda. Ortadaki kız yukarıya bakıp gülümsüyor. Sağdaki kadın kızın paltosunu ve bir kutuyu tutuyor.</p>
<p>Fotoğraf 6. Kadınlar ve Çocuk (1950, Kanada) Fotoğraf, bir sokak fotoğrafıdır. Kanada’da 1950’de çekilmiş kurgusal olmayan, anlık bir fotoğraftır. Rolleiflex kamera ile çekilmiş 30.5x30.5 santimlik kare çerçeveli bir fotoğraftır. Gündüz vakti yapılmış dış mekân çekimidir. Işık sol üst açıdan gelmektedir. Kadınlar ve çocuk ters üçgen bir yerleşimdedir. Kaldırım çizgileri hafif düzeyde bir çizgisel perspektif sağlar. Fotoğraf reklam fotoğrafı özellikleri gösterir.</p>	<p>DÜZANLAM İki kadın, cüzdan, kaban, alışveriş torbaları, kız çocuğu, kalabalık. Güneşli bir günde yan yana duran kadınlar siyah bir cüzdanla ilgilenmektedir. Kendi kabanları üstlerinde olmasına karşın kızın kabanı yanındaki kadının elindedir. Bu da yaz mevsiminde olmadıklarını ama güneşli ve sıcak bir günde olduklarını göstermektedir. Cüzdan tutan kadının kolunda tuttuğu şeyin büyüklüğü ve tutuş şekli dolayısıyla bir bebek olması muhtemeldir. Kız çocuğunun kabanının fotoğrafın sağındaki kadının kolunda olması da kız çocuğu ile kadın</p>	<p>YANANLAM Çağrışımlar: Kapitalizm, umut, mutluluk Bu fotoğrafta ilk göze çarpan şey iki kadın arasındaki mutlulukla gülümseyen kız çocuğudur. Diğer bir dikkat çeken unsur ise odak merkezi olan cüzdandır. Cüzdan metonimik olarak parayı temsil etmektedir. Hem para hem cüzdan kapitalizmin bir metaforudur. Sağdaki kadının elinde bir kutu görünmektedir, bu da para harcandığı anlamına gelmektedir. Sağdaki kadın para harcamış ve mutlu dolayısıyla onunla bağlantılı kız çocuğu da mutlu, diğer kadın ise para harcamadığı için nötr durumdadır. Bu</p>

	arasında bir yakınlık olduğu anlamına gelmektedir. Etrafta insanlar bulunmaktadır ve tıpkı merkezdeki iki kadın gibi birşeyleri beklemektedirler.	bağlamda kız çocuğu kendinden emin bir duruş sergilemekte ve ileriye bakmaktadır. İleri bakmak metaforik açıdan geleceğe bakmak olarak yorumlanabilir. Maddi gücü olan çocuk daha mutlu ve geleceğe güvenle bakmaktadır. Geleceğin tüketici kadını yeni alışveriş trendlerine kendisini hazırlamaktadır. Küçük kız kadınların küçük bir kopyası olarak onları temsil etmektedir.
--	---	--

5.3.“Anne ve Çocuk” Fotoğrafının Göstergibilimsel Analizi

GÖSTERGE	GÖSTEREN	GÖSTERİLEN
Bir kadın bacağı ve arkasında küçük bir çocuk fotoğrafı	Siyah giyimli ve topuklu ayakkabılı bir kadın bir tezgâh önünde duruyor. Arkasında kadının eteğinden tutmuş beyaz giysiler içinde küçük bir çocuk bulunmakta.	Siyah etekli siyah ayakkabılı yetişkin kadın ve beyazlar kıyafetler içindeki küçük kız çocuğu

Fotoğraf 7. Anne ve Çocuk
1962

Fotoğraf, bir sokak fotoğrafıdır. 1962'de çekilmiş kurgusal olmayan, anlık bir fotoğraftır. Rolleiflex kamera ile çekilmiş 30.5x30.5 santimlik kare çerçeveli bir fotoğraftır. İç mekân çekimidir. Işık fotoğrafının sağ arka açısından gelmektedir. Yerdeki çizgiler çizgisel perspektifi sağlar.

DÜZANLAM

Kadın, çocuk, zemin, tezgâh.

Bir tezgâhın önünde duran kadın siyah elbise ve topuklu ayakkabı giymektedir. Arkasındaki çocuk ise beyazlar içindedir. Çocuğun giydiği elbiseden bir kız çocuğu olduğu anlaşılmaktadır. Kadının eteğinden tutarak bekleyen kız çocuğu mercek ile 45 derecelik açıya sahip.

YANANLAM

Çağrışımlar: Zıtlık, değişim, kirlenme, büyüme, sevap ve günah. Bu fotoğrafa ilk bakışta dikkati çeken siyah ve beyaz renklerin zıtlığından oluşan ahenktir. Arkadaki çocuğun bir kız olduğu ve önünde duranın da bir kadın olduğu ilk bakışta göze çarpar. Küçük çocuk, birçok kültürde metaforik olarak iyilik ve saflık ile vasıflandırılan beyaz renk ile kuşanmıştır. Kadın ise tam tersine siyahlar içindedir. Siyah kötülüğün, günahın ya da yozlaşmanın metaforudur. Kadın tüm yetişkinleri, kız çocuk ise tüm çocukları metonimik olarak temsil etmektedir. Fotoğrafta insanların çocuk iken günahsız, saf ve temiz olması ama büyüdükçe ve olgunlaştıkça yozlaştıkları, kirlendikleri temsil edilmektedir.

5.4. “Bisikletli Çocuk” Fotoğrafının Göstergibilimsel Analizi

GÖSTERGE	GÖSTEREN	GÖSTERİLEN
<p>Bir kadın ve bisiklete binen bir çocuk fotoğrafı</p> <p>Fotoğraf 8. Bisikletli Çocuk</p> <p>1954, New York</p> <p>Fotoğraf, bir sokak fotoğrafıdır. New York 1954’de çekilmiş kurgusal olmayan bir fotoğraftır. Rolleiflex kamera ile çekilmiş 30.5x30.5 santimlik kare çerçeveli bir fotoğraftır. Dış mekân çekimidir. Işık sol üstten gelmektedir. Çocuğun kameraya bakışı öznel bir çekim sağlar.</p>	<p>Tam kameraya bakan mutsuz ve bisiklete binen bir çocuk yanında sırtı hafif kameraya dönük elinde sigara olan bir kadın</p> <p>DÜZANLAM</p> <p>Çocuk, bisiklet, kadın, çanta, sigara, ağaçlar</p> <p>Mutsuz olan ve bisikletin üzerinde duran bir çocuk görünmekte. Çocuğun yanında çantası ve sigarası ile hafifçe çocuğa doğru eğilmiş bir kadın var. Her ikisi de kalın kıyafetler içinde. Bu da havanın soğuk olduğunu göstermektedir.</p>	<p>Çocuğun üzülmesine neden olan bir kadın</p> <p>YANANLAM</p> <p>Çağrışımlar: Kural, iktidar, başkaldırı, yardım, öğüt</p> <p>Fotoğrafta ilk dikkati çeken bir kadın ve bir çocuk değil çocuğun mutsuz oluşudur. Fotoğraftaki çocuğun mutsuzluğunun kaynağı ya kadındır ya da kadın bu mutsuzluğu dindirmek için uğraşmaktadır. İlk anlamıyla bakıldığında kadın iktidarın metaforik bir temsilidir. Çocuğun ağlaması ise başkaldırının metaforudur. Pasif bir başkaldırıdır ancak iktidara karşı olan bir tepkidir. Diğer açıdan bakarsak çocuğun ağlaması sonucu onu sakinleştirmek ya da ona yardımcı olmak isteyen bir kadın bulunmaktadır. Burada ise muhtaç insanların metaforu</p>

		<p>olarak çocuk, yardım sağlayan güç sahibi insanların metaforu olarak kadın temsili bulunmaktadır. Kadın ve çocuk arasındaki ilişki anne oğul arasındaki oidipal yorumlarla derinleştirilebilir olmasında rağmen buradaki ilişkinin mahiyeti çok belirli değildir. Kadın bir anne de olabilir yoldan geçmekte olan bir kadın da. Asıl vurucu nokta çocuğun ağlamakta ve üzgün olması ve bunun nedeninin ne olduğuna dair uyandırdığı merak duygusudur.</p>
--	--	---

5.5. “Götürülen Bebek” Fotoğrafının Göstergebilimsel Analizi

GÖSTERGE	GÖSTEREN	GÖSTERİLEN
<p>Yürüyen iki kadın ve ortada bir çocuk fotoğrafı</p> 	<p>Yürümekte olan iki kadın ortadaki çocuğun ellerinden tutmuş durumdadır. Çocuk kadınlarla beraber yürürken sağına bakmaktadır.</p>	<p>Bilinçsizce yönlendirilmiş bir biçimde ilerleyen kız çocuğu.</p>
<p>Fotoğraf 9. Götürülen Bebek 1954, New York</p>	<p>DÜZANLAM Çocuk, kadınlar, sokak İki kadın sokakta yürümektedir. Ortalarında ellerinden tuttukları küçük bir kız çocuğu bulunmaktadır. Kız çocuğu hafif sağa bakmaktadır. Kadınlar eldivenleri hariç siyah giyinmişlerdir.</p>	<p>YANANLAM Çağrışımlar: Bilinçsizlik, ideoloji, kültür endüstrisi, saflık, yozlaşma, gardiyan, mahkûm Küçük kız çocuğu metonimik olarak tüm</p>

<p>Fotoğraf, bir sokak fotoğrafıdır. New York sokaklarında 1954’de çekilmiş kurgusal olmayan bir anın fotoğrafıdır. Rolleiflex kamera ile çekilmiş 30.5x30.5 santimlik kare çerçeveli bir fotoğraftır. Dış mekân çekimidir. Işık fotoğrafının tam önünden ve yukarıdan yeterli miktarda gelmektedir. Kadınlar ve çocuk ters üçgen yerleşimdedir. Bağlı gölgeler bulunur. Kaldırım çizgisel perspektifi sağlar.</p>		<p>çocukları temsil etmektedir. Tüm çocuklar gibi büyüklerin yönlendirdiği yolda bilinçsiz ve istemsizce yürümektedir. Çocuk bu yolda yürüdükçe onlara benzer. Çocuğun üzerindeki siyah elbise bu dönüşümün başlamasının bir metaforudur. Çocuğun elbisesi hariç tüm eşyaları beyazdır. Kadınlar ise beyaz eldiven takmaktadır. Bu, çocuklara uzattıkları elin ve gösterdiklerin yolun doğru olduğu algısını yaratmak içindir. Çocuklar büyürken yetişkinler tarafından ideolojik yönlendirmelere maruz kalırlar ve bilinç endüstrisinin ürettiği birer yetişkin olup çıkarlar.</p>
--	--	---

5.6.“Hüzünlü Çocuk” Fotoğrafının Göstergibilimsel Analizi

GÖSTERGE	GÖSTEREN	GÖSTERİLEN
<p>Mağaza vitrin önünde duran bir çocuk fotoğrafı</p> <p>Fotoğraf 10. Hüzünlü Çocuk</p> <p>Fotoğraf, bir sokak fotoğrafıdır. Kurgusal olmayan an fotoğrafıdır. Rolleiflex kamera ile çekilmiş 30.5x30.5 santimlik kare çerçeveli bir fotoğraftır. Dış mekân çekimidir. Işık fotoğrafçının arkasından ve yukarıdan yeterli miktarda gelmektedir. Yansıma görüntüler mevcuttur. Alan derinliği vitrinin içindeki nesnelere sağlanmıştır.45 derece açıyla çekim yapılmıştır.</p>	<p>Bir çocuk ağzının kenarları ya yara ya da pislik içinde vitrinin önünde durmakta.</p> <p>DÜZANLAM</p> <p>Çocuk, saat, vitrin Eski püskü kıyafetleri olan ve vitrinin önünde kollarını birleştirerek kameraya bakan bir çocuk. Ağzının kenarları ya yara olmuş ya da pislenmiş. Kolunda yetişkin saati takılıdır.</p>	<p>Yorgun, aç, fakir ve hüzünlü bir kız çocuğu. Belki de bir sokak çocuğu..</p> <p>YANANLAM</p> <p>Çağrışımlar: Kapitalizm, fakirlik, çocuk hakları Fotoğrafa ilk bakıldığında mutsuz ve yorgun bir kız çocuğu görülmektedir. Çocuk kollarını kapatarak poz vermiştir. Kolları kapatmak üzüntü, korku, tehdit altında olma ve endişelenme gibi duyguları yaşayan insanların bilinçsizce başvurduğu bir eylemdir. (Navarro, 2009: 146) Arkasındaki vitrin kapitalizmin bir metaforudur. Çocuğun kolundaki yetişkin saati iş ve çalışmanın bir metaforudur. Çocuk ise metonimik olarak tüm yoksul ve çalışmak zorunda olan çocukları temsil etmektedir. Okulda olması gerekirken sokaklarda olan çocuk bozuk düzenin ve adaletsizliğin en</p>

		yalın temsilidir. Çocukta en dikkat çekici şey tüm bu olumsuz duruma karşın umut dolu bakmasıdır. Saati olduğu için mutlu ve gururlu görünmektedir. Kendisini bir yetişkin gibi hissettiği her halinden bellidir.
--	--	---

5.7. “Kız Kardeşler” Fotoğrafının Göstergibilimsel Analizi

GÖSTERGE	GÖSTEREN	GÖSTERİLEN
Dükkan önünde duran iki çocuk fotoğrafı fotoğrafı	Eski ve kirli elbiseleri ile bir dükkanın giriş boşluğunda ayakta duran ve kameraya bakan iki çocuk	Yorgun, şaşkın ve hüzünlü iki kız çocuğu
 <p>Fotoğraf 11. Kız Kardeşler</p> <p>Fotoğraf, bir sokak fotoğrafıdır. Kanada’da çekilmiş kurgusal olmayan fotoğrafıdır. Rolleiflex kamera ile çekilmiş 30.5x30.5 santimlik kare çerçeveli bir fotoğraftır. Dış mekân çekimidir. Işık</p>	<p>DÜZANLAM</p> <p>Çocuklar, vitrin, kapı, tabelalar Bir dükkan vitrini ve kapı girişi arasında duran ve birbirine çok benzeyen iki kız çocuğu görülmekte çocuklar direkt kameraya bakmaktadır. Elbiseleri eski ve kirlenmiş durumdadır.</p>	<p>YANANLAM</p> <p>Çağrışımlar: Kapitalizm, fakirlik, tedirginlik, kardeşlik İlk göze çarpan şey iki kız çocuğudur. Bu çocuklar birbirlerine çok benzemektedirler. Kardeş olmaları muhtemeldir. Fakir oldukları kıyafetlerinden ve kirli yüzlerinden bellidir. Fotoğrafçıya doğru temkinli ve meraklı gözlerle bakmaktadırlar. Bu çocuklar diğer fakir</p>

fotoğrafçının sol arkasından gelmektedir.		çocukların metonimik bir temsilidir. Özgüvensiz ve çekingen duruşları yaşama koşulları ile doğrudan alakalıdır.
---	--	---

5.8. “Oyun Oynayan Çocuklar” Fotoğrafının Göstergebilimsel Analizi

GÖSTERGE	GÖSTEREN	GÖSTERİLEN
Sokakta oyun oynayan kız çocuklarının fotoğrafı 	Sokakta mutluluk içinde oyun oynayan iki kız çocuğu.	Maddi sıkıntı çekmeyen iki kız çocuğunun her çocuğun olması gerektiği gibi mutlu olmaları
Fotoğraf 12. Oyun Oynayan Çocuklar Fotoğraf, bir sokak fotoğrafıdır. Kanada’da çekilmiş kurgusal olmayan an fotoğrafıdır. Rolleiflex kamera ile çekilmiş 30.5x30.5 santimlik kare çerçeveli bir	DÜZANLAM Sokak, araba, çocuklar, tabela, ipler Fotoğrafta iyi giyimli, eli yüzü temiz iki kız çocuğu görülmekte. Mutlu bir şekilde, ellerinde tuttıkları atlama iplerini sallayarak koşturmakta ve oyun oynamaktalar. Arkada bir bina ve tabela, önünde de	YANANLAM Çağrışımlar: Eğlence, maddi durumun iyiliği, eşitlik Fotoğrafın odağında iki kız çocuğu bulunmaktadır. Maddi açıdan çok sıkıntı çekmedikleri kıyafetlerinden belli olmaktadır. Sokakta mutlu ve özgürce koşup oyun

fotoğraftır. Dış mekân çekimidir. Işık tam yukarıdan gelmektedir.	hafif hasarlı bir otomobil bulunmaktadır.	oynamaktadırlar. Bu çocuklar ekonomik anlamda durumu iyi olan tüm çocukları metonimik olarak temsil etmektedir. Daha özgüvenli ve mutlu görünmektedirler ve çocukluğun gereği olan hareketli olma ve oyun oynama eylemini gerçekleştirmektedirler.
---	---	--

SONUÇ

Vivian Maier yaşadığı dönem itibari ile çocukların son derece eşitsiz şartlarda yaşadığına tanık olmuş ve bunu son derece net bir biçimde belgelemiştir. Sanatçı çocukların saflığını ve yetişkinlerin yozlaşmış hallerini fotoğraflamıştır. Bu çalışmanın çözümleme aşamasında genellikle iktidar, kapitalizm ve yozlaşma terimleri üzerinde durulmuş, bu kavramlar yardımı ile bazı sonuçlara ulaşılmıştır. İlk etapta fark edilen şudur ki; Vivian Maier kişisel olarak olayların kötü yanını görmeye eğilimli bir insandır. Çekmiş olduğu çocuk fotoğraflarında bu durum açıkça gözlemlenebilir. Fotoğraflarda çocukların saflığının zaman içinde yok oluşu üzerinde bir anlam birliği sağlanmakta, ayrıca iktidarın baskın gücüne karşı bireylerin çaresizliği yansıtılmaktadır. Yoksul ve zengin çocuklar aynı çerçeve içinde temsil edilmiş, aralarındaki ekonomik ve sosyal zıtlık gözler önüne serilmiştir. Genel olarak bu çocuk fotoğrafları görüldüğünden daha büyük anlamlar taşır ve hakim ideolojinin mitleriyle doludur. Çocuklar aracılığıyla toplum içindeki eşitsizlik, ayırım, yozlaşma ve iktidar/toplum ilişkileri gözler önüne serilerek verili duruma sessiz bir yorum getirilmiştir.

Maier'in genellikle tüm fotoğrafları dış mekan çekimlerinden oluşmaktadır, bu da göstermektedir ki sanatçı için sokakta olmak vazgeçilmez bir özgürlük deneyimidir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde günlük yaşamın nesnel izlenimi olan fotoğraflar toplumsal belgeci nitelikleriyle dönemin koşullarını yansıtmaktadır. Geçimini bir çocuk bakıcısı olarak sağlayan Maier'in çocuk ruhunu çok yalın bir biçimde yansıtan fotoğrafları sadece çocuk fotoğrafı değil toplumun bir ferdi olarak çocuk fotoğrafları olarak görülmelidir. Sanatçının fotoğraflarında, şehri adeta alt üst edercesine dolaştığı ve kent yaşamının tüm derin

dokularına nüfuz ettiği açıkça belli olmaktadır. Günlük hayatın canlı portreleri olan fotoğrafları kenti yaşayan bir organizma olarak görmemize imkan verir. Gece ve gündüz, karda ve güneşte her saat ve mevsimde sokakları dolaşarak fotoğraf çeken sanatçı yüzyılın ikinci yarısında kent hayatının tüm göstergelerini gözler önüne sermektedir. Maier'in fotoğraflarında çocuk bütün olarak değil parçalar olarak da bulunur. Çorabından, saçına, ayakkabısından saatine, gözyaşından oyuncağına kadar çocuk imgesinin göstergeleriyle yüklü olan fotoğraflar çocuk aracılığıyla toplumun aynası olan bir fotoğraf anlayışını ortaya koyar. Çocukları bu denli yalın ve nesnel olarak göstermesinin kökleri çocuk bakıcısı olarak, çocuk ruhunu çok iyi bir biçimde analiz etmiş olmasında gizlidir. Görünür olmayı sevmeyen sanatçı yaşadığı dünyayı son derece net bir biçimde görünür kılmıştır. Yaşadığı ülkeyi hiç tanımayanlar bile Vivian Maier'in fotoğraflarından bu ülke hakkında çok fazla şey öğrenebilir. Hatta sırf bu yüzden bazı kesimler tarafından casusluk suçlamalarına maruz kaldığı bile olmuştur. Ancak bir casus bu kadar çok gezer ve bu kadar çok belge toplar şeklinde bir anlayışla da karşılaşmıştır. Ne amaçla olduğu kendisinde gizli kalsa bile Maier'in içinde yaşadığı toplumu ve bunun bir parçası olan çocuğu çok iyi tanıdığı ve yansıttığı tartışmasız bir gerçektir. Zamanın ruhunu çok iyi yakalamış olan fotoğrafçı belge niteliğiyle tarihe derin bir tanıklık etmektedir. Fotoğraflarındaki imge seçimi niyetli ve kastidir ve her bir fotoğraf bakanda duygu yüklü bir düşünme sürecini mümkün kılar. Sanatçı çok geç keşfedildiği için fotoğraflarına dair, sanatsal siyasal, sosyal çok farklı yönde akademik çalışma yapılması alana katkı sağlayıcı bir yarar ortaya koyacaktır.

KAYNAKÇA

- Ahmetoğlu, Ü. &Denli, S. (2013). "Soyut Dışavurumculuğun Ortaya Çıkışı ve Türk Resim Sanatına Yansımaları", İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, 3(8):173-188.
- Althusser, L. (2002). İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları (Çev.: Yusuf Alp-Mahmut Özışık), Birikim Yayınları, İstanbul
- Bannos, P. (2017). Vivian Maier: A Photographer's Life and Afterlife. University of Chicago Press
- Bathe, D. (2013). Fotoğraf Anahtar Kavramlar (Çev.: Bahar Şimşek), De Ki Basım Yayım, Ankara
- Cahan, R.& Williams (2014). Eye to Eye: Photographs by Vivian Maier Cityfiles Press, Chicago
- Cahan, R.& William, M. (2019). Vivian Maier: Out of the Shadows , CityFiles Press, Chicago
- Güngör, N. (2018). İletişim Kuramlar Yaklaşımlar, Siyasal Kitabevi, Ankara

- Karaman, E. (2017). “Roland Barthes ve Charles Sanders Peirce’in Göstergibilimsel Yaklaşımlarının Karşılaştırılması”, İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi, 9(2):25-34.
- Kılıç, L. (2012). Fotoğrafa Başlarken, Dost Kitabevi, Ankara
- Maloof, J. (2012). Vivian Maier: Street Photographer, powerHouse Books, NY
- Maloof, J. & Siskel, C. (2014). “Vivian Maier’in Peşinde (Finding Vivian Maier)”, MALOOF John ve SISKEL Charlie (Yap.), ABD
- Mızrak, B. (2017). “Amerika’da Ayrımcı Politikalar ve Siyahi Mücadele Tarihi”, İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi. 33:1-25.
- Navarro, J. (2009). Beden Dili (Çev.: Taylan Taftaf), Alfa Yayıncılık, İstanbul
- Ünal, M. (2016). “Göstergibilimin Serüveni”, Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi, 3(6):379-398.
- Westerbeck, C. (2018). Vivian Maier: The Color Work, Harper Collins, UK
- Marks, N.A. (2020). Vivian Maier Developed: The Real Story of the Photographer, powerHouse Books, NY

WEB KAYNAKLARI

UNICEF, United Nations Children's Fund,

<https://www.unicef.org/turkey/çocuk-haklarına-dair-sözleşme> (erişim tarihi: 17.05.2020)

VM, Vivian Maier,

<http://www.vivianmaier.com> (erişim tarihi: 17.05.2020)

Vivian Maier: The Color Work,

https://books.google.com.tr/books?id=IZ1rDwAAQBAJ&dq=vivian+maier&hl=tr&source=gbs_navlinks_s (erişim tarihi: 20-11-2010)

Vivian Maier: Out of the Shadows

https://books.google.com.tr/books?id=UPB_wWEACAAJ&dq=vivian+maier&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwia6aPUlpHtAhWo_CoKHa6MBK8Q6AEwAnoECAIQAg (erişim tarihi: 20-22-2010)

Vivian Maier: A Photographer’s Life and Afterlife

https://books.google.com.tr/books?id=VYM4DwAAQBAJ&dq=vivian+maier&hl=tr&source=gbs_navlinks_s (erişim tarihi: 20-11-2010)

Vivian Maier: Street Photographer

https://books.google.com.tr/books?id=FxapBAAAQBAJ&dq=vivian+maier&hl=tr&source=gbs_navlinks_s (erişim tarihi: 20-11-2010)

Eye to Eye: Photographs by Vivian Maier,

https://books.google.com.tr/books?id=jOvtoAEACAAJ&dq=vivian+maier&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwia6aPUlpHtAhWo_CoKHa6MBK8Q6AEwBXoECAcQAQ (erişim tarihi: 20-11-2010)

Vivian Maier Developed: The Real Story of the Photographer Nanny,

https://books.google.com.tr/books?id=ssXOswEACAAJ&dq=vivian+maier&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwia6aPUlpHtAhWo_CoKHa6MBK8Q6AEwBnoECAgQAQ (erişim tarihi: 20-11-2010)

Finding Vivian Maier,

<https://www.themaggar.com/finding-vivian-maier-filmi/> (erişim tarihi: 20-22-2010)

Child Labor in America, 1908-1914,

<https://rarehistoricalphotos.com/child-labor-america/> (erişim tarihi: 20-11-2010)

Vivian Maier,

https://en.wikipedia.org/wiki/Vivian_Maier (erişim tarihi: 20-11-2020)

Vivian Maier Portfolios, Street 1,

<http://www.vivianmaier.com/gallery/street-1/#slide-16> (erişim tarihi: 20-11-2010)